

Het observeren/ waarnemen

Het 'observatiekladblok' is een hulpmiddel in de fase van het **waarnemen**. Door de ZIEN! begrippen te kennen, gedrag te herkennen kun je scherper observeren. **Wanneer je weet waar je op moet letten ZIE je het ook. Dit hulpmiddel helpt inoefenen waar we naar kijken.**

Tips:

- **Doe het per dimensie**, kies voor een dagdeel of twee dagdelen één dimensie (bijvoorbeeld Sociaal Initiatief)
- Ken, snap de definitie en lees de stellingen. Onder 'Informatief' zijn documenten te vinden over de stellingen met de toelichtingen.
- Kijk in **verschillende situaties**. Er zijn voor het kind situaties die **makkelijker of uitnodigend** zijn en **lastiger** situaties. Laat de leerling bepaald gedrag alleen zijn bij ondersteuning van de leerkracht?
- Noteer een aantal kinderen (niet perse *alle*, het gaat om oefenen bij het observeren) bij wie je **het gedrag vaak of geregeld** waarneemt en bij **wie weinig of niet (frequentie)**. Verken de uitersten, je verzamelt dan concrete beelden van heel je groep.
- **De namen van de kinderen kunnen in meerdere vakken terecht komen... Noteer het concrete gedrag er dan bij.**
- Wees je tijdens het observeren bewust van je eigen emoties. Wat is 'zakelijk' vast te stellen? Je kent het wel, parkeer O.M.A., dat zijn je Opvattingen, Mening en je Aannames. Wat je ziet, niet wat je er van vindt is nu belangrijk.

Het invullen in ZIEN!

Vaak is duidelijk wat je wilt invullen bij een stelling. Soms is het goed daar even over door te denken. We reageren op een stelling met: Dit klopt niet, een beetje, redelijk, helemaal. Kijken we naar de toelichting bij die scores dan:

- Letten we op de **context** waarin het gedrag wordt getoond: (niet) uitnodigende situatie, lastiger situatie, ondersteunende leerkracht
- Letten we op de **frequentie** waarmee het gedrag wordt getoond: vaak – geregeld – te weinig - nooit

Score	Schaal:	Dit betekent
1	Dit klopt niet	De leerling laat het gedrag nooit zien.
2	Dit klopt een beetje	De leerling laat het gedrag weinig zien, veel minder dan leeftijdgenoten en alleen als de situatie uitnodigt tot het gedrag, bijvoorbeeld op aansporing / ondersteuning van de leerkracht.
3	Dit klopt redelijk	De leerling laat het gedrag geregeld zien, net zo vaak als leeftijdgenoten, maar niet zo vaak als de situatie lastiger wordt of tegenzit.
4	Dit klopt helemaal	De leerling laat het gedrag vaak zien, vaker dan leeftijdgenoten, namelijk ook als de situatie daar niet direct toe uitnodigt .

1 De leerling laat het gedrag **nooit** zien.

2 De leerling laat het gedrag (te) **weinig** zien,
in uitnodigende **situatie** bijvoorbeeld op aansporing van de
leerkracht.

**Betrokkenheid is een houding of toestand die
verbondenheid uitdrukt met een activiteit of taak waarmee
het kind bezig is.**

Stellingen groep 1-4 - Heeft plezier in wat het doet. - Gaat
een tijdlang geconcentreerd op in de activiteit. - Toont
belangstelling voor het activiteitenaanbod. - Toont
doorzettingsvermogen.

Stellingen groep 5-8 - Heeft plezier in het schoolwerk
(kernvakken). - Gaat geconcentreerd op in het werk op school
(kernvakken). - Toont belangstelling voor kernvakken. - Toont
doorzettingsvermogen bij de kernvakken.

3 De leerling laat het gedrag **geregeld** zien,
niet zo vaak als de **situatie** lastiger wordt of tegenzit.

4 De leerling laat het gedrag **vaak** zien
ook als de **situatie** daar niet direct toe uitnodigt.

Observatiekladblok ZIEN!

1 De leerling laat het gedrag **nooit** zien.

2 De leerling laat het gedrag (te) **weinig** zien,
in uitnodigende **situatie** bijvoorbeeld op aansporing van de
leerkracht.

**Welbevinden is een momentane, actuele toestand van een
zich goed voelen en manifesteert zich binnen de groep
waarin het kind zich bevindt.**

Stellingen groep 1-8

- Komt opgewekt over.
- Maakt een vitale levenslustige indruk.
- Komt ontspannen en open over.
- Gaat graag naar school.

3 De leerling laat het gedrag **geregeld** zien,
niet zo vaak als de **situatie** lastiger wordt of tegenzit.

4 De leerling laat het gedrag **vaak** zien
ook als de **situatie** daar niet direct toe uitnodigt.

Noteer namen in de vakken, eventueel het concrete gedrag erbij. Als je weet waar je op moet letten, kun je het ZIEN!

1 De leerling laat het gedrag **nooit** zien.

2 De leerling laat het gedrag (te) **weinig** zien,
in uitnodigende **situatie** bijvoorbeeld op aansporing van de
leerkracht.

**Sociaal initiatief is de vaardigheid om in sociale situaties
contact te zoeken en te maken,
zowel non-verbaal als verbaal.**

Stellingen groep 1-8

- Stapt uit eigen beweging op anderen af.
- Heeft duidelijk een eigen inbreng tijdens gezamenlijke activiteiten.
- Vertelt uit zichzelf in de groep.
- Spreekt uit eigen beweging met andere kinderen.

3 De leerling laat het gedrag **geregeld** zien,
niet zo vaak als de **situatie** lastiger wordt of tegenzit.

4 De leerling laat het gedrag **vaak** zien
ook als de **situatie** daar niet direct toe uitnodigt.

Observatiekladblok ZIEN!

1 De leerling laat het gedrag **nooit** zien.

2 De leerling laat het gedrag (te) **weinig** zien,
in uitnodigende **situatie** bijvoorbeeld op aansporing van de
leerkracht.

**Sociale flexibiliteit is de vaardigheid om het eigen gedrag
aan te passen op veranderende omstandigheden en
situaties in het sociale verkeer.**

Stellingen groep 1-8

- Sluit makkelijk een compromis met een medeleerling. - Staat open voor nieuwe plannen, ideeën en activiteiten. - Laat een eigen werkwijze of eigen idee makkelijk los. - Toont veerkracht.

3 De leerling laat het gedrag **geregeld** zien,
niet zo vaak als de **situatie** lastiger wordt of tegenzit.

4 De leerling laat het gedrag **vaak** zien
ook als de **situatie** daar niet direct toe uitnodigt.

Noteer namen in de vakken, eventueel het concrete gedrag erbij. Als je weet waar je op moet letten, kun je het ZIEN!

Observatiekladblok ZIEN!

1 De leerling laat het gedrag **nooit** zien.

2 De leerling laat het gedrag (te) **weinig** zien,
in uitnodigende **situatie** bijvoorbeeld op aansporing van de
leerkracht.

**Sociale autonomie is de vaardigheid de eigen mening en
behoefte tot uitdrukking te brengen en hieraan trouw te
blijven.**

Stellingen groep 1-8

- Zegt wat het ergens van vindt.
- Komt verbaal voor zichzelf op.
  - Maakt eigen keuzes.
  - Regelt eigen zaken.

3 De leerling laat het gedrag **geregeld** zien,
niet zo vaak als de **situatie** lastiger wordt of tegenzit.

4 De leerling laat het gedrag **vaak** zien
ook als de **situatie** daar niet direct toe uitnodigt.

Noteer namen in de vakken, eventueel het concrete gedrag erbij. Als je weet waar je op moet letten, kun je het ZIEN!

Observatiekladblok ZIEN!

1 De leerling laat het gedrag **nooit** zien.

2 De leerling laat het gedrag (te) **weinig** zien,
in uitnodigende **situatie** bijvoorbeeld op aansporing van de
leerkracht.

**Impulsbeheersing is de vaardigheid om in sociaal verband
het eigen gedrag te reguleren door het onderdrukken van
impulsen.**

Stellingen groep 1-8

- Praat niet voor zijn beurt.
- Denkt na voor het iets onderneemt, heeft controle over eigen
gedrag.
- Eist weinig aandacht op.
- Houdt zich aan de regels.

3 De leerling laat het gedrag **geregeld** zien,
niet zo vaak als de **situatie** lastiger wordt of tegenzit.

4 De leerling laat het gedrag **vaak** zien
ook als de **situatie** daar niet direct toe uitnodigt.

Noteer namen in de vakken, eventueel het concrete gedrag erbij. Als je weet waar je op moet letten, kun je het ZIEN!

Observatiekladblok ZIEN!

1 De leerling laat het gedrag **nooit** zien.

2 De leerling laat het gedrag (te) **weinig** zien,
in uitnodigende **situatie** bijvoorbeeld op aansporing van de
leerkracht.

**Inlevingsvermogen is de vaardigheid het eigen gedrag af
te stemmen op de gedachten en gevoelens van een ander.**

Stellingen groep 1-8

- Luistert met aandacht naar wat anderen zeggen of vertellen.
- Toont belangstelling voor wat andere kinderen zeggen of doen.
- Zegt aardige dingen tegen medeleerlingen.
- Gedraagt zich behulpzaam.

3 De leerling laat het gedrag **geregeld** zien,
niet zo vaak als de **situatie** lastiger wordt of tegenzit.

4 De leerling laat het gedrag **vaak** zien
ook als de **situatie** daar niet direct toe uitnodigt.

Noteer namen in de vakken, eventueel het concrete gedrag erbij. Als je weet waar je op moet letten, kun je het ZIEN!